

คู่มือการ ปฏิบัติงาน

นักจิตวิทยาโรงเรียน
ประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

นางสาวสรिता สิมมาโคตร

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของ นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียน ของกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ ผู้สนใจงานส่งเสริม การจัดการศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่มาติดต่อราชการมีระบบหรือ แนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการปฏิบัติงานฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านและผู้ให้บริการ ไม่มากก็น้อย หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์ต่องานนี้กรุณาแจ้งได้ที่ กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

สรिता สิมมาโคตร

นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
ความเป็นมาและความสำคัญ	๑
นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	๒
ขอบข่ายหน้าที่ในการปฏิบัติงาน	๒
แนวทางและขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	๔
กรณีล่วงละเมิดทางเพศ	๔
กรณีใช้สารเสพติด	๗
กรณี ๔ กลุ่มโรค (สมาธิสั้น เรียนรู้ช้า บกพร่องทางสติปัญญา และ ออทิสติก)	๙
กรณีปัญหาเรื้อรังด่วน	๑๑
กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง	๑๓
จรรยาบรรณวิชาชีพนักจิตวิทยา	๑๘
ภาคผนวก	๒๐

ความเป็นมาและความสำคัญ

จิตวิทยา คือ วิชาว่าด้วยจิต เป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งว่าด้วยปรากฏการณ์พฤติกรรม และกระบวนการของจิต ๒ จิตวิทยาเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Psychology) เป็นวิชาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับศาสตร์แขนงต่าง ๆ ได้แทบทุกศาสตร์ และเป็นที่ยอมรับว่ามีความสำคัญ และมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านส่วนตัวเอง ด้านครอบครัว ด้านเพื่อนร่วมงาน และด้านการประกอบอาชีพร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม เป็นต้น วิชาจิตวิทยา มุ่งศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behaviors ของสัตว์โดยเฉพาะมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำจิตวิทยาไปประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับมนุษย์เราอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้ประสบความสำเร็จ และดำเนินชีวิตอยู่ในโลกนี้อย่างมีความสุขตามอัตภาพของแต่ละบุคคล ในการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลคนหนึ่ง จำเป็นอย่างยิ่งต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมภายใน ประเภทอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ประสบการณ์ การวิเคราะห์หาเหตุผลต่าง ๆ ของคนคนนั้นให้ชัดเจนเสียก่อน เช่นเดียวกัน การจะเข้าใจพฤติกรรมภายในของมนุษย์ได้ก็จำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้ จากพฤติกรรมภายนอกที่บุคคลนั้นแสดงออกมาก่อน ทั้งนี้ นักจิตวิทยาเชื่อว่า พฤติกรรมทุกอย่างต้องมีสาเหตุ และสาเหตุเพียงประการเดียวอาจทำให้เกิดพฤติกรรมได้ในหลายรูปแบบ ในทำนองเดียวกัน พฤติกรรมแต่ละรูปแบบที่แสดงพฤติกรรมออกมาย่อมเกิดมาจากหลายสาเหตุได้เช่นกันปัจจุบันจิตวิทยาได้เข้าไปมีบทบาทกับวิถีชีวิตของมนุษย์แทบทุกด้าน โดยเฉพาะในสังคมที่กำลังเจริญก้าวหน้าและซับซ้อน จิตวิทยามีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาของบุคคลอื่นมากขึ้น นักจิตวิทยา แต่ละสาขาอาจจะสนใจปัญหาแตกต่างกันไป บางท่านอาจสนใจแต่ปัญหาเฉพาะเรื่องและบางท่านอาจสนใจศึกษาเพื่อนำผลวิจัยมาประยุกต์ใช้ปัญหาที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ได้แก่ การค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เช่น วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบใดจะช่วยให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพสภาพครอบครัว และสังคมแบบใดมีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมการปลีกตัวออกจากกลุ่ม (Alienation) บางครั้งนักจิตวิทยาจะทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญสาขาอื่น ๆ ในการศึกษาและแก้ไขปัญหาเหล่านี้ จิตวิทยามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในทุกๆด้าน อาทิ การออกกฎหมาย เช่น กฎหมายการกระทำความผิดทางเพศ และยิ่งเข้าไปมีส่วนเกี่ยวกับนโยบายรัฐ เช่น ผลการค้นคว้าวิจัยรายการโทรทัศน์ที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงของเด็ก ได้ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอันตรายของรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาก้าวร้าวรุนแรง ทำให้มีการพิจารณาปรับปรุงรายการเหล่านั้น มีการลดปริมาณภาพยนตร์ ที่มีเนื้อหารุนแรงลง เช่นเดียวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั่วไป กระบวนการทางจิตวิทยา เริ่มจากสังเกต ศึกษา หรือทดลอง อย่างเป็นระบบ เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงที่จำเป็นต่อการแก้ปัญหา แล้วทำการรวบรวม เรียบเรียง และตีความข้อเท็จจริงที่ได้ หากนักจิตวิทยาพบแนวทางที่จะแก้ปัญหาหรือตอบคำถามที่กำหนด และสามารถนำมาสัมพันธ์ เกี่ยวข้องเป็นคำตอบของคำถามได้

นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง ผู้ช่วยเหลือและให้คำปรึกษา นักเรียนให้ประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา สังคม และอารมณ์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยทำงานร่วมกับครูผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบข่ายหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

๑. ด้านการปฏิบัติการ

- ๑.๑ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- ๑.๒ วิเคราะห์และวินิจฉัยปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคลที่มีปัญหาซับซ้อนหรือจากการส่งต่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่แบบทดสอบทางจิตวิทยาด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และวางแผนการแก้ไขปัญหา
 - ๑.๓ ประเมิน สํารวจ วิเคราะห์สภาวะสุขภาพจิตด้วยวิธีการทางจิตวิทยากับนักเรียน เพื่อค้นหา อธิบาย ทำนายแนวโน้ม พฤติกรรม อารมณ์ ความคิด พัฒนาการ ศักยภาพ แรงจูงใจ ความถนัด บุคลิกภาพ สาเหตุของปัญหาสุขภาพจิตใน ระดับเบื้องต้น
 - ๑.๔ ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม และบำบัดครอบครัวเพื่อการบำบัดและแก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่องหรือปัญหาที่มีความซับซ้อน เช่น พฤติกรรมเสี่ยง เรื่องเพศ ยาเสพติด การทะเลาะวิวาท/การใช้ความรุนแรง ฯลฯ
 - ๑.๕ ปรับพฤติกรรม พื้นฟูสภาวะทางจิตใจ สังคม อารมณ์ส่งเสริมพัฒนาการในระดับเบื้องต้น เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ยอมรับปัญหาของตนเอง ปรับเปลี่ยนอารมณ์ ความคิด พฤติกรรม วิธีการปรับตัว หรือวิธีแก้ปัญหาให้เหมาะสม
 - ๑.๖ ให้การดูแลช่วยเหลือกลุ่มเด็กพิเศษ เช่น เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) เด็กสมาธิสั้น เด็กออทิสติก เด็กที่มีสติปัญญาบกพร่อง เป็นต้น
 - ๑.๗ ส่งเสริม ป้องกัน ฝ้าระวัง แก้ไขปัญหาพฤติกรรม สุขภาพจิตของนักเรียน ด้วยเครื่องมือ และกระบวนการทางจิตวิทยาเบื้องต้น เพื่อพัฒนาความสามารถในการดำเนินชีวิตได้เหมาะสมยิ่งขึ้น
 - ๑.๘ รวบรวม ศึกษาข้อมูลวิจัยด้านจิตวิทยา และวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาองค์ความรู้นวัตกรรมด้านจิตวิทยา สุขภาพจิต
 - ๑.๙ งานประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหการใช้สารเสพติด และส่งเสริม ป้องกัน แก้ไข และคุ้มครองความประพฤตินักเรียน นักศึกษา รวมทั้งระบบดูแลช่วยเหลือช่วยเหลือนักเรียน งานป้องกันความปลอดภัย และอุบัติเหตุ อุบัติภัยในสถานศึกษา

๑.๑๐ สรุปสถิติ รายงานผลการปฏิบัติงานทางจิตวิทยาเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อประกอบการวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงาน

๒. ด้านการวางแผน

วางแผนการทำงานที่รับผิดชอบ ร่วมดำเนินการวางแผนการทำงานของหน่วยงาน หรือ โครงการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

๓. ด้านการประสานงาน

๓.๑ ประสานการทำงานร่วมกันทั้งภายในและภายนอกหรือหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนด

๓.๒ ชี้แจงและให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล ข้อเท็จจริง แก่บุคคลหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจหรือความร่วมมือในการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

๓.๓ ประสานการส่งต่อไปยังหน่วยงานภายนอก กรณีที่นักเรียนต้องการความช่วยเหลือ เฉพาะด้าน และการรับส่งกลับเข้าสู่ระบบโรงเรียน

๔. ด้านบริการ

๔.๑ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ความรู้วิชาการจิตวิทยา วิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ ปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

๔.๒ ถ่ายทอด ฝึกอบรม องค์กรความรู้เทคโนโลยีด้านจิตวิทยา จัดทำแผนการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ

๔.๓ งานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

๕. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

๕.๑ ผู้บริหาร/ครู รับแจ้งเรื่องจาก สถานศึกษา/พื้นที่ที่เกิดเหตุ

๕.๒ แจ้ง สพม./สพฐ. ทราบเป็นการเบื้องต้นทันที

๕.๓ แจ้งนักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่ การศึกษาให้คำปรึกษาผู้บริหาร ครูเบื้องต้น

๕.๔ มอบหมายให้ทีม ฉก.ชน. และทีมสหวิชาชีพ เข้าช่วยเหลือโดยทันทีกรณี เกิดเหตุ ในพื้นที่ไหนให้ ให้ดำเนินการเข้าช่วยเหลือในเบื้องต้น

๕.๕ นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา ติดตามการดูแลช่วยเหลือร่วมกับสหวิชาชีพ

๕.๖ จัดทำ/จัดเก็บข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษา สรุปผลการทำงานและรายงาน ไปยัง สพฐ. และผู้ที่เกี่ยวข้อง

การช่วยเหลือนักเรียน วิธีการและขั้นตอน

เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬได้รับการร้องขอให้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ พฤติกรรมอารมณ์และสังคม นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ จะต้องดำเนินการด้วยวิธีการทางจิตวิทยาตามขั้นตอนที่ถูกต้องเหมาะสม แล้วแต่กรณี

แนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน

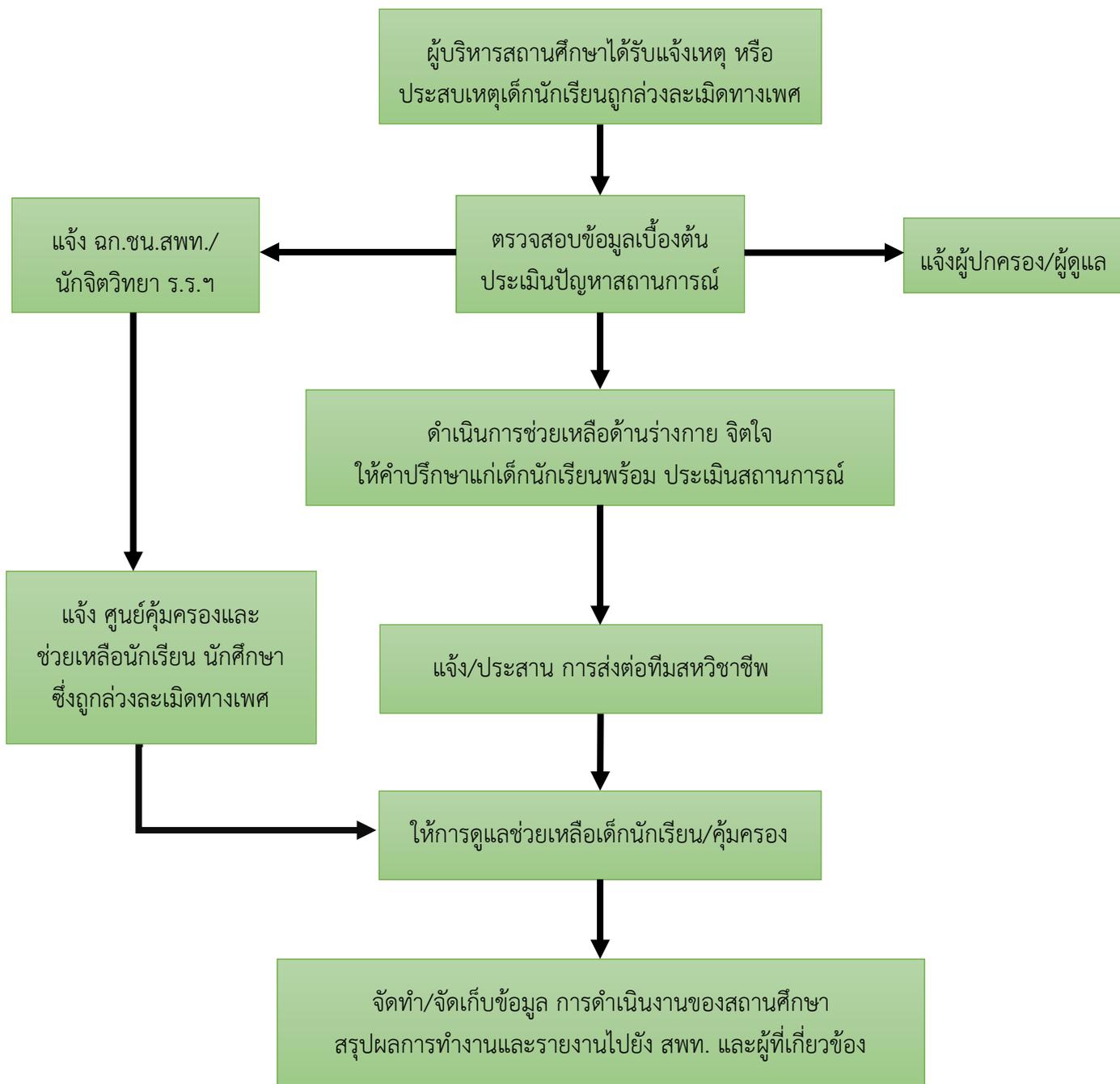
กรณีล่วงละเมิดทางเพศ

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตรวจสอบข้อเท็จจริง และปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา สพป./สพม./สพฐ. ทันที
๒. ตรวจสอบข้อมูลประวัติเด็กนักเรียนโดยใช้กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การบันทึกข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลตามแบบรายงาน ฉก.๐๑
๓. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สพป./สพม. นักจิตวิทยา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัว สถานีตำรวจ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นต้น
๔. เชิญผู้ปกครองเด็กนักเรียนทั้งสองฝ่าย/หรือผู้ที่เด็กนักเรียนไว้วางใจ/หรือผู้ที่เด็กนักเรียนร้องขอมาพูดคุย/รับทราบเหตุการณ์ และให้คำปรึกษา
๕. ประสานศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) สถานพยาบาลในพื้นที่ เพื่อนัดเด็กนักเรียนเข้ารับการตรวจรักษา ด้านร่างกายและจิตใจภายใน ๒๔ ชั่วโมง
๖. แจ้งผู้ปกครองเด็กนักเรียนหาแนวทาง และวิธีการร่วมกันในการปรับพฤติกรรมเด็กนักเรียน
๗. ดำเนินการโดยเก็บข้อมูลเป็นความลับ พิทักษ์สิทธิผู้ถูกกระทำและผู้กระทำ
๘. กรณีเด็กนักเรียนกับครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ตรวจสอบประวัติครู ให้เชิญคณะกรรมการสถานศึกษามาปรึกษา สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงในสถานศึกษา และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบทันที
๙. กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำการละเมิด ให้ดำเนินการทางวินัยสรุป และจัดทำรายงานเสนอผู้บริหารสถานศึกษาทราบ
๑๐. ติดตามผล/เยี่ยมบ้านเด็กนักเรียนเป็นระยะ ให้คำปรึกษา/ให้กำลังใจ
๑๑. จัดทำเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการปกป้อง คุ้มครอง และดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนต่อไป

แหล่งช่วยเหลือ

๑. สถานพยาบาล
๒. บ้านพักเด็กและครอบครัว
๓. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๔. ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) โทร. ๑๓๐๐
๕. สถานีตำรวจ
๖. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
๗. นักจิตวิทยา
๘. ศาลเยาวชนและครอบครัว

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน
กรณีล่วงละเมิดทางเพศ

แนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน

กรณีใช้สารเสพติด

๑. ครูที่ปรึกษาคัดกรองเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล การเยี่ยมบ้าน และการคัดกรองนักเรียน ออกมา ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ และกลุ่มค้า

๒. แจ้งนักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่ คัดกรอง/ประเมิน/ทดสอบ/วัดด้วย กระบวนการทางจิตวิทยา

๓. เด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ และมียาเสพติดไว้ในครอบครองให้ดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ ติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

๓.๒ ดำเนินการตามแนวทางการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนกลุ่มเสพ โดยเข้าสู่

กระบวนการบำบัดรักษา

๓.๓ ติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการดำเนินการให้ผู้บริหาร สถานศึกษาทราบ

๓.๔ สถานศึกษารายงาน สพป. /สพม.

๔. กรณีพบว่านักเรียนเป็นผู้ค้าให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมาย

๕. กรณีเด็กนักเรียนถูกควบคุมตัวหรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ให้สถานศึกษาดำเนินการ ออกหนังสือรับรอง การเป็นนักเรียนเพื่อเป็นหลักฐานประกอบ

แหล่งช่วยเหลือ

๑. ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) โทร. ๑๓๐๐

๒. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. ๑๖๖๙

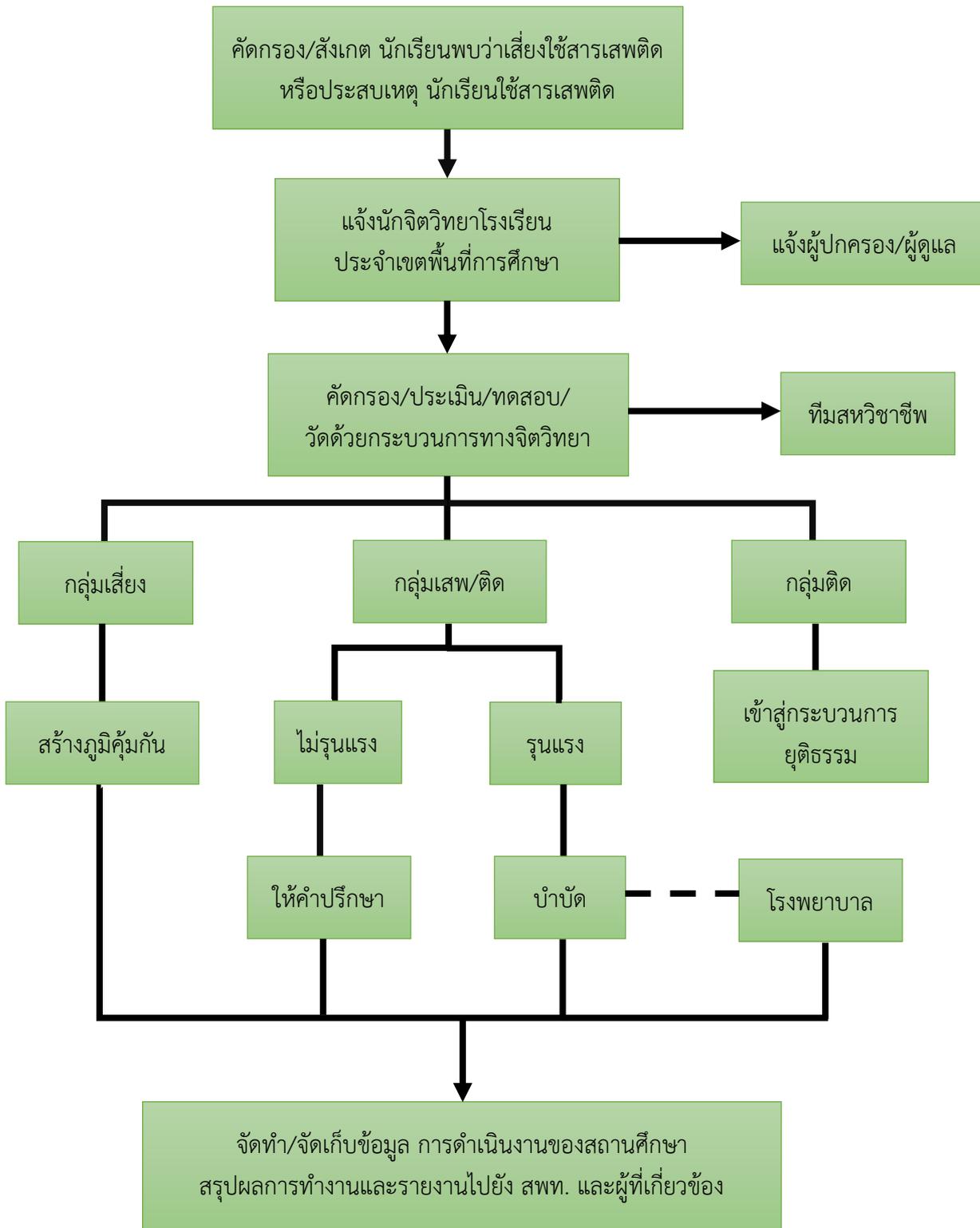
๓. สถานพยาบาล

๔. สถานีตำรวจ

๕. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๖. ปปส

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน
กรณีใช้สารเสพติด

แนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน

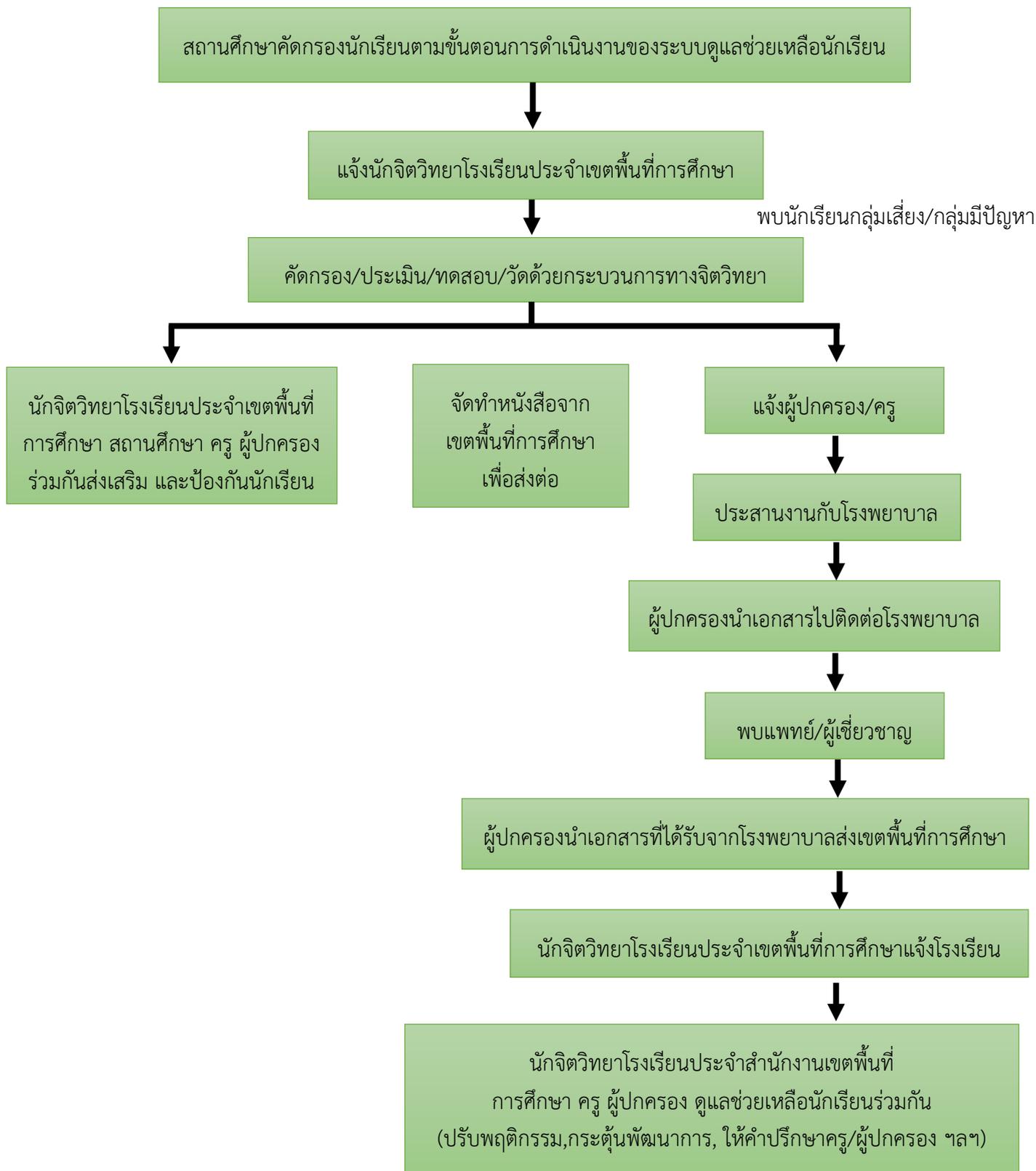
กรณี ๔ กลุ่มโรค (สมาธิสั้น เรียนรู้ช้า บกพร่องทางสติปัญญา และ ออทิสติก)

๑. สถานศึกษาคัดกรองนักเรียนตามขั้นตอนการดำเนินงานของ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
๒. แจ้งนักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา คัดกรอง/ประเมิน/ทดสอบ/วัดด้วยกระบวนการทางจิตวิทยา
 ๓. หากนักเรียนไม่เข้าเกณฑ์
 - นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ครูผู้ปกครอง ร่วมกันส่งเสริม และป้องกันนักเรียน หากนักเรียนเข้าเกณฑ์
 - แจ้งผู้ปกครองและครูให้รับทราบ
 - จัดทำหนังสือจากเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อส่งต่อและประสานไปยังโรงพยาบาล
 - ผู้ปกครองนำเอกสารติดต่อโรงพยาบาล และนำเอกสารที่ได้จากโรงพยาบาลส่งเขตพื้นที่การศึกษา
 - แจ้งโรงเรียนให้รับทราบผล
 ๔. นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา ครูผู้ปกครอง ดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน (ปรับพฤติกรรม, กระตุ้น พัฒนาการ, ให้คำปรึกษาครู/ผู้ปกครอง ฯลฯ)

แหล่งช่วยเหลือ

๑. สถานพยาบาล
๒. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. ๑๖๖๙
๓. สถานีตำรวจในพื้นที่
๔. โรงพยาบาลจิตเวชในพื้นที่
๕. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน
กรณี ๔ กลุ่มโรค (สมาธิสั้น เรียนรู้ช้า บกพร่องทางสติปัญญา และ ออทิสติก)

แนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน

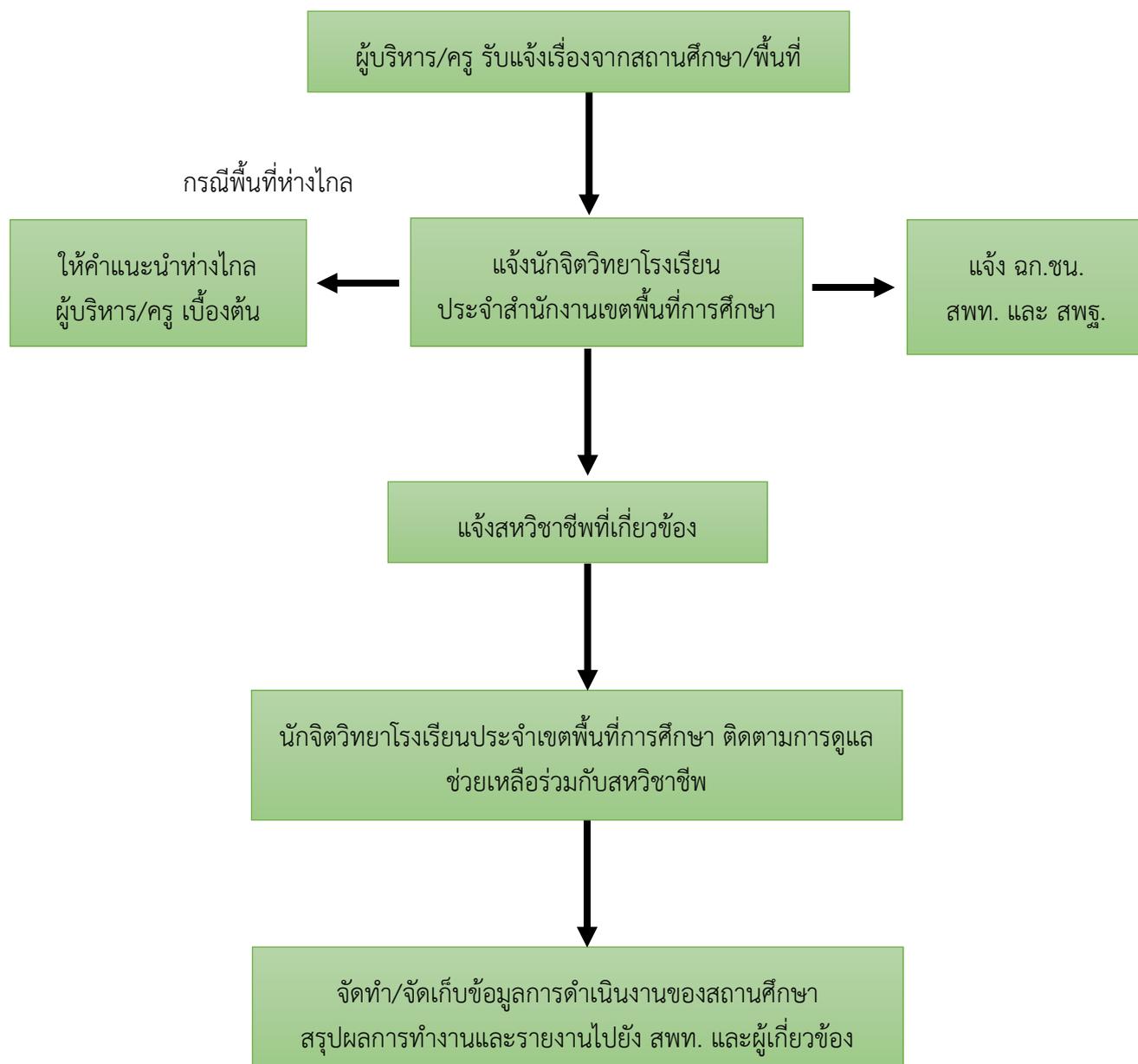
กรณีปัญหาเร่งด่วน

๑. ผู้บริหาร/ครู รับแจ้งเรื่องจาก สถานศึกษา/พื้นที่ที่เกิดเหตุ
๒. แจ้ง สพป./สพม./สพฐ. ทราบเป็นการเบื้องต้นทันที
๓. แจ้งนักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษาให้คำปรึกษาผู้บริหารครูเบื้องต้น
๔. มอบหมายให้ทีม ฉก.ชน. และทีสทวิฯ เข้าช่วยเหลือโดยทันทีกรณีเกิดเหตุในพื้นที่ไหน ให้ดำเนินการเข้าช่วยเหลือในเบื้องต้น
๕. นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำ เขตพื้นที่การศึกษา ติดตามการดูแลช่วยเหลือร่วมกับสทวิฯ
๖. จัดทำ/จัดเก็บข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษา สรุปผลการทำงานและรายงานไปยัง สพท. และผู้ที่เกี่ยวข้อง

แหล่งช่วยเหลือ

๑. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. ๑๖๖๙
๒. สถานพยาบาล
๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจ
๔. สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)

ขั้นตอนคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน
กรณีปัญหาเร่ร่อน

หมายเหตุ : กรณีปัญหาเร่ร่อน หมายถึง ฆ่าตัวตาย ทำร้ายตัวเอง ทำร้ายผู้อื่น กลั่นแกล้ง
หลงผิด ทุแว่ว ประสานหลอน ชักเกร็ง ติดเชื้อ HIV

กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ หัวใจหลักของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก

• **มาตรา ๒๒** “การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ให้คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม”

• **มาตรา ๒๓** ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตน ตามสมควรแก่ชนบทรรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนมิให้ตกอยู่ในภาวะอัน น่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ

• **มาตรา ๒๗** “ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัว เด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ”

• ข้อห้ามของบุคคลทั่วไปตามมาตรา ๒๖

- กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกาย/จิตใจ
- จงใจ/ละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตจนน่าจะเกิดอันตราย
- บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือเสี่ยงต่อการทำผิด
- โฆษณาทางสื่อหรือเผยแพร่เพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้บุคคลอื่น
- บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ให้เด็กเป็นขอทาน เร่ร่อน หรือแสวงหาประโยชน์จากเด็ก
- ใช้จ้างวาน ให้เด็กทำงานอันเป็นอันตรายหรือกระทบต่อการเจริญหรือพัฒนาการของเด็ก
- บังคับ ชักจูง ชูเชื้อ หรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬาหรือการอื่นใดเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางการค้า อันขัดขวางการเจริญเติบโตหรือทารุณกรรมเด็ก

- ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนัน หรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนันสถานค้าประเวณี
- บังคับ ชักจูง ชูเชื้อ หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันเป็นการลามกอนาจาร
- จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก

• การแบ่งกลุ่มประเภทเด็กตามกฎหมาย

๑. เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์

- เด็กเร่ร่อน หรือเด็กกำพร้า
- เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือพลัดหลง ณ ที่ใดที่หนึ่ง
- เด็กที่ผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้ด้วยเหตุผลใดๆ
- เด็กที่ผู้ปกครองมีพฤติกรรมหรือประกอบอาชีพไม่เหมาะสม อันอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทาง ร่างกายหรือจิตใจของเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล

- เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบ ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ถูกทารุณกรรมหรือตกอยู่ในภาวะอื่นใด อันอาจเป็นเหตุให้เด็กมีความประพฤติเสื่อมเสียในทางศีลธรรมหรือ เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

- เด็กพิการ
- เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก
- เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๒. เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ

- เด็กถูกทารุณกรรม
- เด็กเสี่ยงต่อการกระทำความผิด
- เด็กที่อยู่ในสถานที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมาย ได้แก่

เด็กที่ต้องหาว่ากระทำความผิดอายุไม่เกิน ๑๐ ปี

เด็กไม่มีผู้ปกครองที่อุปการะเลี้ยงดู

เด็กประกอบอาชีพที่น่าอันตราย

เด็กอาศัยอยู่กับบุคคลที่น่าสงสัยว่าประกอบอาชีพไม่สุจริต

• **การสงเคราะห์** หมายความว่า การให้ความช่วยเหลือ แก่เด็กรวมทั้งครอบครัวซึ่งอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ตามกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

• วิธีการสงเคราะห์เด็ก มาตรา ๓๓

- ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัว
- มอบเด็กไว้ในความอุปการะของบุคคลที่เหมาะสมและยินยอม
- ดำเนินการให้เด็กได้เป็นบุตรบุญธรรม
- ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในครอบครัวอุปถัมภ์หรือสถานรับเลี้ยงเด็กที่เหมาะสม
- ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานแรกรับ
- ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานสงเคราะห์
- ส่งเด็กเข้าศึกษา, ฝึกอาชีพ, ส่งเด็กเข้าบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพศึกษา

• การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา ๔๑ และ ๔๒

- เพื่อไม่ให้เด็กตกอยู่ในอันตราย พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจนำตัวเด็กมาไว้ในอารักขาได้ทันทีเพียงแต่เกิดหรือมีพฤติกรรมที่น่าเชื่อว่า มีการกระทำทารุณกรรมหรือใครเป็นผู้ลงมือกระทำก็ได้

- พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจมีอำนาจตรวจค้นตามมาตรา ๓๐ และมีอำนาจแยกตัวเด็กจากครอบครัว ของเด็กเพื่อไว้ในอารักขาโดยเร็วที่สุด

- จัดให้เด็กรับการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจทันที
- อาจส่งตัวเด็กไปสถานแรกรับหรือไปรับการสงเคราะห์ตามมาตรา ๓๓

- อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่กรณีที่มีเงื่อนไขเวลาจำกัดไม่เกิน ๗ วัน หรือร้องขอศาล เพื่อย้ายได้รวม ไม่เกิน ๓๐ วันเท่านั้น

- พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องสืบค้น/รวบรวมข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นแห่งคดีคุ้มครองเด็ก จนสามารถ กำหนดวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมทันเงื่อนไขเวลา หากไม่ทันเวลาหมดอำนาจ คุ้มครองเด็ก

• การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา ๔๒ วรรค ๒

- กรณีที่สงสัยว่าเด็กจะถูกกระทำทารุณกรรม แต่ไม่สามารถนำตัวเด็กมาไว้ในอารักขาได้ โดยไม่มีการ พ้องคดีอาญา หรือไม่พ้องคดีอาญา พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถยื่นคำขอให้ศาลออกคำสั่ง มิให้บุคคลแวดล้อม กระทำ ทารุณกรรมแก่เด็กอีก โดยกำหนดมาตรการการคุ้มครองความปลอดภัยและเรียก ประกันด้วยก็ได้ นอกจากนั้นหากศาล เห็นว่ามีเหตุจำเป็น ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้จับกุมตัวบุคคลผู้นั้นมา กักขังไว้ครั้งละไม่เกินสามสิบวันตาม มาตรา ๔๓ วรรค ๓

- ทั้งนี้ต้องยื่นพยานหลักฐานให้ศาลเห็นในประเด็นข้างต้นด้วย

• การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเสี่ยงต่อการกระทำผิด

- กรณีที่พบเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการหาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับตัว เด็กก่อน

- พนักงานเจ้าหน้าที่อาจมอบตัวเด็กแก่ผู้ปกครองหรือบุคคลที่ยินยอมรับเด็กนั้นไป ปกครองดูแล โดย อาจแต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กตามมาตรา ๔๘ หรือไม่ก็ได้และปรึกษาหารือ กับบุคคลที่รับตัวเด็กไป วางข้อกำหนดหรือข้อปฏิบัติในการปกครองดูแลเด็กของบุคคลนั้น ๆ

- หากผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะรับเด็กกลับไปดูแลและ คุ้มครองสวัสดิภาพด้วยวิธีอื่น ๆ โดยเสนอรายงานให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด (พิจารณาสั่ง)

• การส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา มาตรา ๖๓ “โรงเรียนและสถานศึกษาต้อง จัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษาและ ฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และ ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

• กระบวนการดำเนินการตามหมวด ๗

- บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาตามมาตรา ๖๓

- บทบาทหน้าที่ของนักเรียนและนักศึกษาต้องประพฤติตนตามระเบียบของโรงเรียนหรือ สถานศึกษา และตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา ๖๔

- พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้ง ร่วมกับผู้บริหาร สถานศึกษาและ สถานศึกษามีอำนาจปรับแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนและนักศึกษาตามมาตรา ๖๕

- หากปรับแก้ไขไม่ได้ผลได้กำหนดวิธีการส่งต่อความช่วยเหลือไว้ตามมาตรา ๖๖

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตราที่สำคัญ ได้แก่

• **มาตรา ๕๒** “เด็กและเยาวชน มีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตาม ศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ เด็ก เยาวชน สตรีและบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติ อันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว การแทรกแซงและจำกัดสิทธิของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อ สงวนและรักษาไว้ซึ่งสถานะของครอบครัวหรือประโยชน์สูงสุดของบุคคลนั้น”

• **มาตรา ๔๐** “บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้(๖) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการ หรือ ทูพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิ ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ”

• **มาตรา ๘๐** “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม ดังต่อไปนี้(๑) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและ พัฒนาคาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้”

ประมวลกฎหมายอาญา

• **มาตรา ๒๗๖** “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยผู้อื่นนั้นอยู่ใน ภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษการกระทำชำเรา หมายความว่า การกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำ กระทำกับอวัยวะ เพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศ หรือทวารหนักของผู้อื่น”

• **มาตรา ๒๗๗** “ผู้ใดกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาหรือสามีของตนโดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ ก็ตาม ต้องระวางโทษความผิดตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำโดยบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี กระทำต่อเด็กซึ่งมีอายุกว่าสิบสามปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปีโดยเด็กนั้นยินยอม และภายหลังศาลอนุญาตให้ทั้ง สองฝ่ายสมรสกัน ผู้กระทำผิดไม่ต้องรับโทษ ถ้าศาลอนุญาตให้สมรสกันในระหว่างที่ผู้กระทำผิดกำลังรับโทษใน ความ ผิดนั้นอยู่ ให้ศาลปล่อยผู้กระทำ ความผิดนั้นไป”

• **มาตรา ๒๗๘** “ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีต้องระวางโทษจำคุก” (อนาจาร ได้แก่การกระทำให้อับอายขายหน้าในทางเพศ โดยกระทำต่อเนื้อตัว ร่างกายโดยตรง เช่น กอด ปล้ำ สัมผัสจับต้องอวัยวะเพศ อย่างไรก็ดีอย่างหนึ่งของหญิง เช่น จับนม ฎีกาที่ ๑๓๑๖/๒๕๐๘ อาจเป็นการกระทำของชายต่อชายก็ได้ฎีกา ที่ ๑๖๒๗/๒๕๓๙)

• **มาตรา ๒๗๙** “ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีโดยเด็กนั้นยินยอมหรือไม่ก็ตามต้องระวางโทษ จำคุก”

• **ความผิดฐานคุกคามทางเพศ ๒๘๖/๒** (ดูกฎ ก.พ. ประกอบ) “ผู้ใดกระทำต่อผู้อื่นด้วยวาจา ท่าทาง แสดงด้วยเสียง รูปภาพ เอกสารและให้หมายความรวมถึง ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์หรือสิ่งของในลักษณะลามกเกี่ยวกับเพศ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเกิดความ เดือดร้อนรำคาญ เกิดความอับอาย หรือรู้สึกว่าคุณเหยียดหยาม”

• **ความผิดฐานทำให้แท้งลูก**

- การทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ตามมาตรา ๓๐๑ มีโทษจำคุกไม่เกินสามปี ปรับไม่เกินหกพันบาท

- ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นยินยอมถือเป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๒ หรือผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูก โดยหญิงนั้นไม่ยินยอมถือเป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๓

- ผู้ใดเพียงพยายามกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือ ๓๐๒ วรรคแรก ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ (ถือ เป็นข้อยกเว้นกฎหมาย)

- ถ้าการกระทำตามมาตรา ๓๐๑ และ ๓๐๒ นั้นเป็นการกระทำของนายแพทย์และจำเป็นต้องกระทำ เนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้นหรือหญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ ๒๗๗ ๒๘๒ ๒๘๓ หรือ ๒๘๔ ผู้กระทำไม่มีความผิด (ข้อยกเว้นความผิดตามมาตรา ๓๐๕)

- ข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ตาม มาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.๒๕๔๘ (เกณฑ์ทางกฎหมาย เกณฑ์ทางการแพทย์ (กาย/จิต) และเกณฑ์ทางวิชาชีพ

จรรยาบรรณวิชาชีพนักจิตวิทยา

หลักจรรยาบรรณสำหรับนักจิตวิทยา และมาตรฐานการประพฤติปฏิบัติของสมาคมจิตวิทยาอเมริกัน Ethical Principles of Psychologists and Code of Conduct (APA) หลักการทั่วไป (General Principles) หลักทั่วไปทั้ง ๕ หมวดนี้เป็นการแนะนำแนวทางการประพฤติตนอย่างถูกต้องสูงสุดตามหลักวิชาชีพ โดยหลักทั่วไปนี้ต่างจากหลักมาตรฐานจรรยาบรรณ (Ethical Standards) ตรงที่หลักทั่วไปไม่ได้อธิบายถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ และไม่ได้กำหนดบทลงโทษไว้ การนำหลักทั่วไปนี้ไปใช้เพื่อการดังกล่าวจะเป็นการบิดเบือนความหมาย และวัตถุประสงค์ของหลักทั่วไป

หลักการ A สิทธิประโยชน์แก่ผู้รับบริการ และการหาประโยชน์โดยมิชอบ

นักจิตวิทยาต้องเอื้อประโยชน์แก่ผู้รับบริการหรือผู้ที่ปฏิบัติงานด้วย และมีการดูแล ป้องกัน มิให้เกิดอันตราย นักจิตวิทยาต้องนำมาเพื่อประโยชน์และสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้อง และสวัสดิภาพของ สัตว์ทดลองในงานวิจัย เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างหน้าที่ที่รับผิดชอบหรือสิ่งที่เกี่ยวข้อง นักจิตวิทยาต้องหาทางแก้ไขความขัดแย้งด้วยวิธีการที่เหมาะสมในการหลีกเลี่ยงหรือลดอันตราย เนื่องจากความคิดเห็นหรือการกระทำทางวิชาชีพของนักจิตวิทยาอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้อื่น นักจิตวิทยาต้องคอยระวังป้องกันปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านส่วนตัว เศรษฐกิจ สังคม องค์กรและการเมือง ที่อาจนำไปสู่การใช้อิทธิพลดังกล่าวของนักจิตวิทยาไปในทางที่ผิด และนักจิตวิทยาต้องตระหนักว่า สุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของตนเองสามารถส่งผลกระทบต่อความสามารถในการช่วยเหลือ ผู้รับบริการหรือผู้ที่ปฏิบัติงานด้วย

หลักการ B ความรับผิดชอบ

นักจิตวิทยาพึงสร้างสัมพันธภาพอันเป็นที่น่าไว้วางใจต่อผู้รับบริการหรือผู้ที่ปฏิบัติงานด้วย ตลอดจนตระหนักถึงความรับผิดชอบทางวิชาชีพต่อสังคมและชุมชนที่นักจิตวิทยาให้บริการ นักจิตวิทยาพึงยึดถือมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยแสดงบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของ วิชาชีพให้ถูกต้องชัดเจน มีความรับผิดชอบอย่างเหมาะสมในพฤติกรรมของตนเอง และพยายาม จัดการความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจทำให้เกิดผลเสียหรืออันตราย นักจิตวิทยาพึงปรึกษาหารือ ส่งต่อ และร่วมมือกับวิชาชีพอื่นหรือองค์กรอื่นเพื่อผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการหรือผู้ที่ปฏิบัติงาน ด้วย นอกจากนี้ นักจิตวิทยาควรคำนึงถึงการร่วมมือปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้ร่วมงาน และจะต้อง ยอมสละเวลาส่วนหนึ่งเพื่อการให้บริการแม้จะได้ค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อย หรือไม่ได้รับค่าตอบแทน หรือได้ผลประโยชน์ส่วนตัวใดๆ

หลักการ C ความซื่อสัตย์

นักจิตวิทยาพึงส่งเสริมความถูกต้องความซื่อสัตย์สุจริต และความเป็นจริงในการค้นคว้าวิจัย การเรียนการสอน และการปฏิบัติงานทางด้านจิตวิทยา นักจิตวิทยาไม่ขโมยโกง หลอกลวง หรือข้องเกี่ยวกับการปลอมแปลงบิดเบือน หรือการนำเสนอข้อมูลที่ผิดโดยเจตนา นักจิตวิทยามุ่งรักษาคำสัญญาและหลีกเลี่ยงการให้คำสัญญาที่ปราศจากดุลพินิจและคลุมเครือไม่ชัดเจน สำหรับในสถานการณ์ที่การโกหกนั้นเป็นไปเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือเพื่อลดอันตรายนักจิตวิทยาจะต้องพิจารณาไตร่ตรองถึงความจำเป็น และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตลอดจนรับผิดชอบที่จะแก้ไขผลลัพธ์ที่เป็นอันตรายหรือที่ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจ

หลักการ D ความยุติธรรม

นักจิตวิทยาตระหนักว่าทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะเข้าถึงหรือได้ประโยชน์จากวิชาจิตวิทยา และได้รับคุณภาพในกระบวนการ ขั้นตอน และบริการของนักจิตวิทยาอย่างเท่าเทียมกัน นักจิตวิทยาพึงใช้การตัดสินใจที่เหมาะสมตามหลักเกณฑ์วิชาชีพ และระมัดระวังมิให้อคติ ซึ่งถือเป็นอุปสรรคของความสามารถตลอดจนมิให้ข้อจำกัดใดๆ ในความรู้ความชำนาญของนักจิตวิทยา มาลบล้างการปฏิบัติงานอันไม่บริสุทธิ์ยุติธรรมนั้น

หลักการ E ความเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรี

นักจิตวิทยาพึงเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ทุกคน ตลอดจนสิทธิของบุคคลในเรื่องส่วนตัว (ความลับ) และการตัดสินใจ นักจิตวิทยาตระหนักว่าการดูแลเป็นพิเศษอาจจำเป็นในการปกป้องสิทธิ สวัสดิภาพของบุคคล หรือชุมชนที่ขาดความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง นักจิตวิทยาตระหนักและให้คุณค่าความแตกต่างทางวัฒนธรรม ปัจเจกชน และบทบาทโดยรวมถึงอายุ เพศ การแสดงออกทางเพศ เชื้อชาติวัฒนธรรม สัญชาติ ศาสนา ความพิการ ภาษา และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม โดยพิจารณาปัจจัยเหล่านี้ในการปฏิบัติงานกับกลุ่มบุคคลต่างๆ นักจิตวิทยามุ่งที่จะจัดผลกระทบที่จะเกิดจากการทำงานที่มีอคติอยู่บนปัจจัยดังกล่าว นอกจากนี้ นักจิตวิทยาไม่เข้าร่วมในกิจกรรมของผู้อื่นผู้ใดโดยมีพื้นฐานของอคติดังกล่าวหรือยอมปล่อยให้กิจกรรมดังกล่าวเกิดขึ้น

ภาคผนวก

แบบบันทึกการส่งต่อนักเรียน (ภายใน)

โรงเรียน.....

ภาคเรียนที่..... ปีการศึกษา.....

วันที่.....

เรื่อง ขอความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. จำนวน..... ฉบับ

๒. จำนวน..... ฉบับ

๓. จำนวน..... ฉบับ

ด้วยนักเรียน ชื่อ..... ชั้น.....

มีพฤติกรรมสรุปได้ ดังนี้

๑.

๒.

และได้ดำเนินการช่วยเหลือแล้ว สรุปได้ ดังนี้

๑.

๒.

แต่ยังคงมีพฤติกรรม ดังนี้

๑.

๒.

๓.

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๑.

๒.

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือ ในการดูแลช่วยเหลือ แก้ไขปัญหานักเรียนดังกล่าว และ
ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

.....

ตำแหน่ง.....

แบบบันทึกการสังเกต

โรงเรียน.....

ภาคเรียนที่..... ปีการศึกษา.....

ชื่อ - สกุลนักเรียน..... ชั้น.....

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์..... เวลา..... สถานที่.....

วัตถุประสงค์ของการสังเกต คือ

.....
.....
.....

พฤติกรรมที่แสดงออก (บรรยายพฤติกรรมและเหตุการณ์ในสถานการณ์หนึ่งๆที่เกิดขึ้น)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางช่วยเหลือ/แก้ไข

.....
.....
.....

ลงชื่อผู้สังเกต

()

ตำแหน่ง.....

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

โรงเรียน.....

ภาคเรียนที่..... ปีการศึกษา.....

ชื่อ-สกุลผู้ถูกสัมภาษณ์

เกี่ยวข้องกับนักเรียนชื่อ-สกุลนักเรียน ชั้น

ความสัมพันธ์เป็น

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์..... เวลา..... สถานที่.....

วัตถุประสงค์ของสัมภาษณ์ คือ

.....
.....
.....

สรุปผลจากการสัมภาษณ์

.....
.....
.....

ข้อสังเกต

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไปเรื่อง

.....

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์..... เวลา..... สถานที่.....

ลงชื่อผู้สัมภาษณ์.....

(.....)

แบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือ

โรงเรียน.....

วันที่.....

เรื่อง แจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน

เรียน

ตามที่ท่านได้ส่งนักเรียน ชื่อ.....ชั้น.....

มาให้ดำเนินการช่วยเหลือนั้น

บัดนี้ (ผู้ดำเนินการช่วยเหลือ).....ได้

ดำเนินการ ให้ความช่วยเหลือนักเรียนแล้ว สรุปผล ดังนี้

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

รายงานผลการให้คำปรึกษารายบุคคล

ชื่อ-นามสกุล (ผู้รับการปรึกษา)

ชื่อ-นามสกุล (ผู้ให้คำปรึกษา)

วัน/เดือน/ปี ให้คำปรึกษาครั้งที่

บันทึกการให้คำปรึกษา

ระบุปัญหาที่พบ

.....
.....
.....

ผลการให้คำปรึกษา

.....
.....
.....

แนวทางการพัฒนา

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ให้คำปรึกษา

()

ตำแหน่ง.....

รายงานผลการให้คำปรึกษารายบุคคล

ชื่อ.....อายุ.....

ปัญหานำ.....

ครูผู้ส่งปรึกษา.....

เหตุผลที่ส่งปรึกษา.....

วัน/เดือน/ปี ที่ให้การปรึกษา.....ครั้งที่.....

ลักษณะทั่วไปและพฤติกรรมระหว่างการให้การปรึกษา

.....
.....

สรุปผลการให้การปรึกษา สร้างสัมพันธภาพ

แจ้งการรักษาความลับ.....

ตกลงบริการ.....

สำรวจปัญหา.....

เข้าใจปัญหา.....

พิจารณาทางเลือก.....

วางแผนแก้ไขปัญหา.....

ยุติบริการ.....

แผนการดูแลต่อ (การนัดหมาย/ ติดตาม/ ส่งต่อ)

.....
.....

หมายเหตุ

.....

ลงชื่อ.....ผู้รับคำปรึกษา

()

ลงชื่อ.....ผู้ให้คำปรึกษา

()

